

INGEZONDEN.

H. B. S. OF GYMNASIUM?

Nu van verschillende zijden de klassieke opleiding in die mate wordt verdedigd, dat de H. B. S.-opleiding, zij het ook indirect aangevallen, in het gedrang dreigt te komen, verwondert het mij, dat geen der Nederlandsche hoogleeraren uit de geneeskundige of natuurphilosophische faculteit, uitgezonderd prof. BURGER, optreedt, om de H. B. S.-opleiding te verdedigen. Gaarne had ik dat gezien; dan toch konden deze regelen achterwege zijn gebleven of zouden waarschijnlijk uit meer bevoegde pen gevloeid zijn. Nu dat helaas niet het geval is geweest en het artikel van prof. BURGER in het niet dreigde te verzinken in den wassenden stroom van geschriften, die de klassieke opleiding verdedigen, acht ik het gewenscht, dat de zaak ook eens van een anderen kant belicht wordt, vooral nu prof. VAN RIJNBERK artikelen schrijft, welke buitenstaanders eenigszins den indruk kunnen geven, dat zij de meening van een groot deel van de Nederlandsche artsen zou weergeven, wat ik geenszins wil aannemen.

Wat is toch de reden, dat zij, die de H. B. S.-opleiding zouden kunnen verdedigen, zwijgen? Niet, dat alle hoogleeraren opgetogen zijn over de gymnasiale opleiding en deze, als de alleen zaligmakende voorbereiding tot het hooger onderwijs in natuurwetenschappen beschouwen. Deze bewering kan ik toch met een voorbeeld staven. Op een practicum stelde een assistent, nu hoogleeraar in de geneeskundige faculteit, met veel meer natuurwetenschappelijke opleiding dan *alle* andere geneeskundige hoogleeraren, een vraag; toen een medestudent er over stond na te denken, zeide de assistent: „komt u van het gymnasium? Ja? Doet u dan geen moeite, dan weet u het toch niet”. Beter blijk van waardeering van de H. B. S. als vooropleiding is niet te geven. Of staat het stilzwijgen in verband met traditie en deftigheid?

Het gymnasium wordt door het grootste deel van het publiek als hooger staand beschouwd, omdat het voor een goed gedeelte door de geldelijk beter gesitueerden wordt bezocht (het grootste gedeelte der leerlingen wordt jurist!), terwijl zij, die van de H. B. S. af gaan studeeren, in het niet verzinken bij diegenen, die deze school niet als vooropleiding, doch als eindopleiding afloopen, om dan terstond in de maatschappij te treden. Over de traditie valt niet te redeneeren, weinigen kunnen zich daarvan losmaken, zooals uit vele toestanden in de huidige maatschappij blijkt.

Zeker ben ik het met prof. VAN RIJNBERK eens, dat de vooropleiding zoo breed mogelijk dient te zijn. Ook hij wil echter grenzen trekken. Zoo behoeft de jeugdige Nederlander „niet de Russische of Turksche ziel te doorgronden of een Mexicaan uit den tijd van CORTEZ kunnen begrijpen”. Ik vind echter, dat er nog meer beperking in gebracht moet worden en dat om twee redenen:

1°. Is het al erg genoeg, dat iemand opgeleid moet worden, totdat hij midden twintig is; dat is m. i. niet te verlengen. Gesteld, dat de gemiddelde leeftijd, dien zij bereiken zullen, van de afgestudeerden 50 à 60 jaar is, dan hebben zij de helft van hun leven op school- en collegebanken doorgebracht.

2°. Is het een dringende eisch, dat het onderwijs in natuur- en scheikunde voor a. s. artsen wordt uitgebreid. De kennis daarvan vertoont toch heden de belachelijkste hiaten. Ook hiervan wil ik een voorbeeld geven. Tijdens mijn studietijd werd er een college over colloïed-chemie gegeven. Kan men zich een belangrijker onderwerp denken, om als basis te dienen voor het bestudeeren der levensverschijnselen? Een pharmaceutisch hoogleeraar en mijn persoon waren de eenige niet wis- en natuurkundige studenten, die het college volgden. Daarvoor moest ik onder een op dat uur gehouden practicum een gunstig oogenblik afwachten om weg te sluipen ten einde dat college te kunnen volgen.

Zoo bemerkte ik den laatsten tijd ook, dat er eerste-jaars-studenten in de geneeskunde zijn, die hun natuurkundige kennis putten uit een werkje, dat de

natuurkunde alleen van geneeskundig standpunt beziet en alleen datgene behandelt, wat de schrijver veronderstelt, dat van belang zal zijn voor den a. s. arts. Wanneer men dit beschouwt in verband met het feit, dat een gedeelte der studenten in de geneeskunde (in Utrecht althans) niet in de gelegenheid wordt gesteld natuurkundige proeven te doen, zal men geen hoogen indruk krijgen van de kennis, welke de arts van een gymnasium afkomstig voortaan op zijn levensweg zal meenemen. Om nu dit onderwijs in natuur- en scheikunde aan de universiteit beter tot zijn recht te laten komen, zal de vooropleiding hiervan belangrijk moeten worden uitgebreid, zoodat bijvoegen van Latijn meer dan ooit uitgesloten schijnt. Ook wanneer wij over de grenzen kijken, blijkt, dat wij niet zoo ingenomen behoeven te zijn met de natuurwetenschappelijke vooropleiding van de H. B. S.. Het is toch nog niet zoo vele weken geleden, dat aan de technische hoogeschool te Zürich iemand met einddiploma H. B. S. Indië, ook nadat hij een officieele verklaring had overgelegd, dat dit gelijk te stellen was met einddiploma H. B. S. Nederland, geweigerd werd; daar dit volgens den rector dier hoogeschool, niet voldoende zekerheid gaf, dat hij de colleges zou kunnen volgen.

Om al deze redenen is de uitbreiding van de vooropleiding, zooals die o. a. wordt voorgestaan door prof. VAN RIJNBERK, ongewenscht, daar de natuurwetenschappen er door in de verdrukking zouden komen in plaats van, zooals behoorde, meer uitgebreid te worden gegeven.

Zuidwolde (Dr.) 8 November 1922.

A. M. FREDERIKSE.

1. FREDERIKSE'snieuwigheid, dat de H. B. S. in gevaar dreigt te komen, door de mate, waarin de classieke opleiding wordt verdedigd, schijnt mij toe de zaken toch wel met een beetje te veel „sans gêne" op haar kop te zetten; niemand raakt aan de H. B. S.. Het eenige wat de voorstanders der classieke opleiding vragen, is H. B. S., gymnasium en lyceum, zooals zij thans zijn, voorloopig te laten, en geen tusschending (lyceum B.) op te richten. Hoe hieruit een gevaar voor de H. B. S. zou kunnen voortkomen, is mij niet duidelijk.

2. Indien inderdaad een wassende stroom geschriften ten gunste van de classieke opleiding verschijnt, mag men dit zeker wel als een teeken des tijds opvatten; alle ernstige vrienden der classieke opvoeding zijn wakker geschud door het nieuwe wetsontwerp; ook zij roeren zich thans, die voor enkele jaren, o. a. bij het verschijnen van het rapport der z.g. aaneenschakeling-commissie, gezweven hebben.

3. Het geldelijke argument haalt FREDERIKSE er geheel ten onrechte bij; in deze kolommen was het niet genoemd, en wat mij persoonlijk aangaat, staan de ideeële behoeften van het rijpend kinderebrein bovenaan; hing het van mij af, dan zou voor alle kinderen van aanleg de mogelijkheid moeten openstaan, classiek onderwijs te genieten.

4. Is FREDERIKSE wel op de hoogte van de tegenwoordige inrichting van het gymnasiale onderwijs, ook wat betreft de natuurwetenschappen? Als voorbereiding van het propaedeutische onderwijs aan de universiteit acht ik dat thans zeer voldoende; de manie om zooveel mogelijk van de universiteit af te schuiven naar het voorbereidend hooger onderwijs, vindt mijn instemming niet.

5. Het is mij dan ook niet duidelijk, welke uitbreiding FREDERIKSE meent, dat ik aan het voorbereidend onderwijs wil geven. Ik wil juist alles laten, zooals het is.

6. Dat men pas zoo laat dokter wordt, heeft bezwaren. Al te jonge dokters zou echter ook niet goed zijn.

7. Wat voor een menschheid wil men toch kweken, als maar steeds meer de nadruk moet gelegd op wis-, natuur- en scheikunde, en techniek, niet alleen in den eigenlijken leertijd voor het vak, maar ook daarvóór, op de voorbereidende scholen, die den algemeenen grondslag van beschaving en breede geestesontwikkeling moeten leggen?

G. VAN RIJNBERK;